

2025-§ 323

Dnr: KS.2025.0989

Yttrande över utkast till lagrådsremiss - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Kommunstyrelsens beslut

Förvaltningen förslår kommunstyrelsen

1. Att godkänna Mats Annerfeldts (S) förslag till yttrande.
2. Att sända yttrandet till Justitiedepartementet tillsammans med protokollsutdraget.
3. Att paragrafen justeras omedelbart.

Reservation

Inge Jacobsson (M) och Per-Olov Strandberg (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Inge Jacobssons ändringsyrkande.

Torgny Maurer (SD) och Pia Bågenholm (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Torgny Maurers (SD) ändringsyrkande.

Yrkanden

Mats Annerfeldt (S) yrkar avslag på att sats 1 om förvaltningens förslag till yttrande och bifall till eget förslag till yttrande:

"Finspångs kommun avstyrker förslaget om att sänka straffbarhetsåldern för barn, men delar utkastets grundläggande uppfattning att den allvarliga brottsutvecklingen bland unga lagöverträdare kräver kraftfulla åtgärder som ger ändamålsenliga och tydliga konsekvenser.

Kommunen anser att förslaget om sänkt straffbarhetsålder vilar på antaganden som saknar tillräcklig evidens. Det gäller särskilt påståenden om att en sådan åtgärd i sig skulle ha en brottsförebyggande effekt eller bidra till att bryta mönster där barn utnyttjas i kriminella miljöer. Utredningen framhåller att barn inte besitter samma utvecklade förmåga till konsekvenstänkande som vuxna. Därför framstår antagandet att straffrättsliga ingripanden skulle ha en brottsförebyggande effekt genom individuell avskräckning som bristfälligt underbyggt.

Finspångs kommun anser att fokus bör ligga på att stärka de befintliga strukturerna för vård, stöd och förebyggande arbete snarare än att införa straffrättsliga åtgärder riktade mot barn. Ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver långsiktighet, samverkan mellan berörda aktörer samt tillräckliga resurser för att tidigt kunna sätta in insatser. Genom att utveckla dessa områden kan samhället bättre skydda både barn och medborgare, och därmed motverka den negativa brottsutvecklingen på ett hållbart och humanitärt sätt."

Inge Jacobsson (M) yrkar

Att avslå förvaltningens förslag till beslut.

Att Tidöpartiernas förslag, att sänka straffbarhetsåldern är åt rätt håll.

Att för de yngre som förslaget avser, bör det förtydligas och kompletteras ytterligare.

Att paragrafen justeras omedelbart.

Torgny Maurer (SD) yrkar avslag på att sats 1 om förvaltningens förslag till yttrande och bifall till eget förslag till yttrande:

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

"Finspångs kommun tillstyrker förslaget om sänkt straffbarhetsålder för barn och delar utkastets grundläggande intention om att den allvarliga brottsutvecklingen bland unga lagöverträdare kräver åtgärder och adekvata sanktioner. Vi ställer oss positiva till förslaget om att sänka straffbarhetsåldern, som vilar på välgrundade antaganden med tillräcklig evidens. Det gäller särskilt slutsatser om att åtgärden i sig har en brottsförebyggande effekt och att den effektivt kan bryta mönster av utnyttjande av barn i kriminella miljöer.

Vi instämmer i utredningens slutsats att gällande lagstiftning om kommuners brottsförebyggande ansvar ger kommunen tillräckliga medel för att arbeta förebyggande med problematiken. Kommunerna har i praktiken goda möjligheter att fullfölja detta ansvar med befintliga resurser och verktyg.

För att bryta den negativa utvecklingen är sänkning av straffbarhetsåldern en lämplig åtgärd, som kompletteras med förstärkta insatser i form av adekvat vård, skydd och utveckling – inklusive möjligheter till olika former av tvångsmedel. Resurser bör i första hand riktas till att stärka det straffrättsliga systemet, som idag har potential att fungera tillfredsställande med denna förändring.

Utredningen framhåller att barn, trots sin mindre utvecklade förmåga till konsekvenstänkande jämfört med vuxna, kan påverkas positivt av straffrättsliga ingripanden, vilket gör antagandet om individuell avskräckning som brottsförebyggande effekt väl genomtänkt och lovande."

Beslutsgång

Ordförande Mats Annerfeldt (S) finner att det finns tre förslag till beslut och ställer dessa mot varandra via acklamation och finner att kommunstyrelsen bifallit Mats Annerfeldts (S) förslag till yttrande.

Beskrivning av ärendet

Justitiedepartementet har givit Finspångs kommun möjlighet till yttrande över *Utkast till lagrådsremiss – Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott*.

Förslaget innebär att straffbarhetsåldern sänks från 15 år till 13 år för brott med minimistraff fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Förändringen föreslås träda i kraft 1 juli 2026 och vara tidsbegränsad, att gälla i fem år.

Förslaget grundar sig i att den systematiska och organiserade brottsligheten har kommit att påverka allt fler delar av samhället och att den allvarliga brottsligheten bland unga utmärker sig särskilt och kryper allt längre ned i åldrarna.

För att säkerställa att lagstiftningen möter det behov som föranleds av denna brottsutveckling lyfts i lagrådsremissen att reglerna för unga lagöverträdare behöver förändras.

Ett av de främsta skälen till förslaget är att kriminella nätverk i allt större utsträckning utnyttjar barn under 15 år för att begå allvarliga brott och regeringen vill med detta förslag bryta mönstret av att barn rekryteras till kriminella nätverk på grund av strafffrihet. Regeringen anser vidare att det är orimligt att grova brott begås utan straffrättsliga påföljder vilket underminerar förtroendet för rättsstaten.

Vidare lyfter förslaget att ett av kriminalpolitikens främsta syften är att förebygga brott. Det straffrättsliga systemet tjänar två huvudsakliga syften, allmänprevention och individualprevention. Med allmänprevention avses att påföljdssystemet och de straffrättsliga ingripandena ska ha en brottsförebyggande verkan på människor i allmänhet medan individualpreventionen utgår från att risken för ett straff kan avhålla

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

den enskilda lagöverträdaren från att begå brott, dels genom individuell avskräckning, dels genom inkapacitering. Straffsystemet fyller emellertid även andra funktioner, en viktig funktion är samhällsskyddet men även upprättelse och fastställande av ansvar.

Denna lagrådsremiss bör ses som en del av en omfattande reformagenda. I lagrådsremissen lyfts flera andra lagstiftningsprocesser där utredningar pågår men som hanteras separat, bland annat minskad straffrabatt för 15–17 åringar, utvidgad ungdomsövervakning, skärpta regler för villkorlig frigivning och tvångsmedel mot personer under 15 år.

Denna lagrådsremiss innebär förändringar mellan rättsväsende och socialtjänst och möjliggör straffrättsliga åtgärder parallellt med sociala insatser.

I dag har socialtjänsten det fulla ansvaret när barn under 15 år begår brott eftersom de inte är straffmyndiga och det är socialtjänsten som är ansvariga för att utreda, besluta om vård och genomföra åtgärder.

En förändring i lagen innebär både praktiska och juridiska konsekvenser, där socialtjänsten tillsammans med rättsväsendet hanterar vissa barn under 15 år som begår allvarliga brott. Socialtjänsten har fortsatt huvudansvar för samtliga barn som är i behov av vård, skydd och utveckling.

Socialtjänstens roll är idag att utreda den misstänktes behov, informera vårdnadshavare, närvara vid förhör, lämna yttranden till polis och domstol samt samordna och besluta om lämpliga stödinsatser, som till exempel ungdomsvård eller eftervård från slutet ungdomsvård. Insatserna ska stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer för fortsatt normbrytande beteende, och planeras utifrån barnets individuella behov.

I detta fall kan förslaget innebära hantering av mer komplexa ärenden där det finns behov av nya rutiner och riktlinjer för samverkan med rättsväsendet och utveckling av arbetsmetoder.

Utredningen lyfter att socialnämnden inom ramen för verkställighet av ungdomsövervakning ska samverka med Kriminalvården och utse en särskild handläggare för den dömde.

Finspångs kommun instämmer med förslagets intention om att brottsutvecklingen bland unga lagöverträdare kräver åtgärder och adekvata sanktioner men menar att lagförslaget bygger på en rad antaganden som inte bottnar i evidens gällande bland annat åtgärderna:

- Har en brottsförebyggande effekt
- Åtgärden ska bryta ett mönster av utnyttjande av barn.
- Lagstiftningen gällande kommuners brottsförebyggande ansvar har inte, som utredningen lyfter varit tillräcklig för att ge kommunen de verktyg som krävs för att arbeta brottsförebyggande i realiteten.

För att bryta trenden krävs adekvat vård, skydd och utveckling med större möjligheter till olika former av tvångsmedel, detta innebär inte ett behov av en sänkt straffbarhetsålder.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

FINSPÅNG

Paragrafen justeras 2025-11-12

Mats Annerfeldt

Per-Olov Strandberg

Beslutet skickas till
Justitiedepartementet
Sektor social omsorg
Kanslienheten

Justitiedepartementet

Yttrande över utkast till lagrådsremiss - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Ert diarienummer: Ju2025/01945

Finspångs kommun avstyrker förslaget om att sänka straffbarhetsåldern för barn, men delar utkastets grundläggande uppfattning att den allvarliga brottsutvecklingen bland unga lagöverträdare kräver kraftfulla åtgärder som ger ändamålsenliga och tydliga konsekvenser.

Kommunen anser att förslaget om sänkt straffbarhetsålder vilar på antaganden som saknar tillräcklig evidens. Det gäller särskilt påståenden om att en sådan åtgärd i sig skulle ha en brottsförebyggande effekt eller bidra till att bryta mönster där barn utnyttjas i kriminella miljöer. Utredningen framhåller att barn inte besitter samma utvecklade förmåga till konsekvenstänkande som vuxna. Därför framstår antagandet att straffrättsliga ingripanden skulle ha en brottsförebyggande effekt genom individuell avskräckning som bristfälligt underbyggt.

Finspångs kommun anser att fokus bör ligga på att stärka de befintliga strukturerna för vård, stöd och förebyggande arbete snarare än att införa straffrättsliga åtgärder riktade mot barn. Ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver långsiktighet, samverkan mellan berörda aktörer samt tillräckliga resurser för att tidigt kunna sätta in insatser. Genom att utveckla dessa områden kan samhället bättre skydda både barn och medborgare, och därmed motverka den negativa brottsutvecklingen på ett hållbart och humanitärt sätt.

FINSPÅNGS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Mats Annerfeldt

Ordförande